

וארא – אל האבות
שלא הרהרו אחר מידותי
רש"י שמות ו, ג.

'מתוך שאמיתי הוא לא כיזבו בו'

משה רבנו, צעק להקב"ה: "למה הרעת לעם הזה?"! כלומר: אף על פי שבדאי ידע משה רבנו אודות הנהגת האבות שלא הרהרו אחר מדותיו של הקב"ה [וכמובן גם בפשטות הכתובים – כאשר מתבוננים באיזה בית נולד ונתחנך משה רבינו – בביתו של עמרם שהיה "גדול הדור", ועד שמשה רבינו נקרא בכמה מקומות (גם בפירוש רש"י על התורה, פשוטו של מקרא) בשם "בן עמרם", ואם כן, בודאי סיפרו לו אודות הנהגת האבות וכו'] – אף על פי כן, טען משה רבינו להקב"ה: "למה הרעת לעם הזה!"

ומובן בפשטות, שלאחרי שמשה רבינו הרהיב עוז בנפשו לומר להקב"ה "למה הרעת לעם הזה" (בידעו שהאבות לא הרהרו אחר מדותיו של הקב"ה) – בודאי לא אמר זאת בקרירות ואדישות, אלא באופן של צעקה "למה הרעות לעם הזה"!!

טענתו של משה רבינו – חכמה דקדושה – בודאי לא גרעה מאומה ולא נגעה כלל חס ושלום בענין האמונה בהקב"ה (אמונה פשוטה שלמעלה מטעם ודעת), אבל לאידך, מצד חכמה דקדושה היתה הטענה "למה הרעת לעם הזה".

וענין זה נכתב בתורה – בתור הוראה ליהודי שמצד שכלו (שכל דקדושה) עליו לצעוק "למה הרעת לעם הזה". כלומר: ביחד עם זה שלומדים בתורה שהקב"ה אמר למשה רבינו (במענה לטענתו "למה הרעת לעם הזה").

הזה" ("חבל על דאבדין ולא משתכחין, יש לי להתאונן על מיתת האבות... (ש) לא הרהרו אחר מידותי, ואתה אמרת למה הרעת" ^[2] –

ביחד עם זה צוה הקב"ה לכתוב בתורה את טענתו של משה רבינו "למה הרעת לעם הזה", מכיון שגם בזה ישנה הוראה נצחית לכל אחד ואחת מישראל, אפילו לאחרי המענה של הקב"ה "חבל על דאבדין כו".
...וטעם הדבר – מכיון שהקב"ה רוצה ששכל דקדושה יאמר באופן המתקבל אצלו. וכאמור – אין לזה כל סתירה בנוגע לענין האמונה חס ושלום, אלא שמצד שכל דקדושה צריכים לומר כפי שמתקבל בשכל דקדושה, כי כך היא האמת – מצד השכל דקדושה.

ועל דרך מאמר רבותינו ז"ל ^[3] בנוגע לאמירת "הא-ל הגדול הגבור והנורא" כאשר עובדי כוכבים מרקדין בהיכלו והוא שותק – "מתוך שיודעין בהקב"ה שאמיתי הוא לפיכך לא כיזבו בו", כלומר, שהקב"ה רוצה שיהודי יאמר את האמת, כפי שמתקבל אצלו מצד שכל דקדושה. ולכן, מצד שכל דקדושה טוען יהודי להקב"ה – "למה הרעת לעם הזה". וביחד עם זה – אין זה בסתירה כלל לענין האמונה.

ולאלו ש"תואנה הם מבקשים" ושואלים היכן מצינו ענין כזה (שמצד שכל דקדושה ישנה קושיא, וביחד עם זה אין זה בסתירה לענין האמונה) – הרי ידוע לשון חכמינו ז"ל בכמה מקומות ^[4]: "אם הלכה – נקבל, ואם לדין – יש תשובה", כלומר, אמנם מצד השכל "יש תשובה", אבל אף על פי כן אין זה גורע מאומה חס ושלום מקבלת ההלכה באופן של אמונה כו'.

וזוהי כללות ההוראה שלמדים מפסוקים אלו – שכאשר יהודי נמצא בגלות אין לו להשלים עם המציאות כו', אלא עליו לצעוק להקב"ה "למה הרעת לעם הזה", ולדרוש שיתבטל כבר כללות ענין הגלות, אבל ביחד עם זה – הרי הוא עובד עבודתו באופן המתאים מבלי להתפעל מחשכת הגלות, מכיון שהטענה השכלית ("למה הרעת לעם הזה") אינה בסתירה חס ושלום לענין האמונה, וזהו המענה על הטענה "למה הרעת לעם הזה" – "נְאֻךְ", כלומר, שעבודתו של יהודי צריכה להיות באופן של ראייה, ראיית אלקות, שאז אינו מתפעל מחשכת הגלות ועובד עבודתו באופן המתאים.

קטע משיחת ש"פ וארא, רשימת השומעים בלתי מוגה
תו"מ ה'תשמ"ג ח"ב ע' 826

- [\[1\]](#) שמות ה, כב.
- [\[2\]](#) פרש"י ריש פרשתנו.
- [\[3\]](#) יומא סט, ב.
- [\[4\]](#) יבמות עו, ב. ועוד.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבייה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה